

Szecsei Mihály

AZ ÖNIGAZGATÁSI TÁRSADALMI TERVEZÉS INFORMÁCIÓRENDSZERÉNEK NÉHÁNY PROBLÉMÁJA

Az információ szerepe a népgazdasági tervezésben mindig döntő fontosságú volt. Már az első népgazdasági szintű tervek kidolgozásához megfelelő számú és méretű információra volt szükség. A népgazdaság fejlettségének mai szintje, de még inkább a gazdaságirányítás mechanizmusa időszerűvé teszi egy átfogó, jól működő információrendszer kiépítésének szükségességét. Természetesen a népgazdasági tervezési rendszer működésénél is adódnak problémák, amelyeknek azonosítása, majd elhárítása szakmunkát igényel.

Elfogadhatónak tartok egy olyan álláspontot, amely szerint nem lehet egy ilyen dolgot az információrendszer működése szempontjából a teljesség igényével megírni. Mivel a népgazdasági tervezés hatékonyságának emelése soha le nem zárható folyamat, így az öngazgatási tervezés rendszerének folyamatos elemzése és kutatása értékes adalékokkal gazdagíthatja magára a termunkára vonatkozó ismereteinket.

Az utóbbi évtizedben még a köznap beszédben is egyre gyakrabban halljuk és használjuk az információ szót. Egyre gyakrabban „informálódunk”, vesszük igénybe az „információforrást”, emlékezőképességünket „információtárolásnak” nevezzük, gyakran „hasznos információról”, máskor „helytelen információról” beszélünk. A mi nemzedékünk már kutatja az információáramlás törvényszerűségeit s annak minél hatékonyabb felhasználási módját. Az anyagi és az élő világ — ideértve az emberi társadalmat is — telítve van információkkal, információrendszerekkel. A természet- és társadalomtudományok bebizonyították, hogy az anyagi világ és az emberi társadalom egyen úlyi állapotát, fejlődését az információk pontos áramlása, az információrendszerek pontos működése teszi lehetővé. Ha az információrendszerben zavar támad, a szervezetben rendellenesség lép fel. Természetesen, mindezekkel a tényekkel találkozunk — és számolunk — a tervezői munka során. Az öngazgatási társadalmi tervezés előnyeit csak akkor tudjuk hasznosítani, ha a szó szoros értelmében korszerűsítjük a tervezői munkát, ha lehetővé tesszük, hogy az a gazdaságirányításhoz a legjobb irányok és oéllkitűzések meg-

határozásával járuljon hozzá. Ehhez pedig egyebek között szükséges a tervezés információrendszerének pontos működése.

Tudjuk bár, hogy a világon mind több országban fejlesztik a társadalmi tervezést mint a társadalom — tehát a gazdaság és a nemgazdasági tevékenységek — fejlesztésének tervezését, itt mégis elsősorban a gazdasági tervezés szempontjaival és információigényeivel foglalkozunk. Ismeretes ugyanis, hogy az információrendszerek működése nálunk a gazdaságban — vagy legalábbis a legtöbb gazdálkodó egységben — előrehaladottabb állapotban van, mint a nem gazdasági tevékenységekben. Az utóbbi években ehhez jelentős mértékben hozzájárult az információrendszerek műszaki-technikai bázisának a számítógép- és adatfeldolgozó hálózat nagyméretű fejlesztése. Jóllehet sokáig, más fejlettségi szinten, a munkát és a munka tárgyát vizsgáltuk a gazdasági folyamatok elemzésekor, ma már azt tartjuk, hogy a gazdasági folyamatoknak nemcsak két tényezőjük van: az anyag és a munka áramlása, hanem van egy harmadik is, amely az említett két tényezővel szerves kapcsolatban áll. Ez pedig a gazdálkodás irányítása, vezetése és szervezése.

Az irányítás, a vezetés és a szervezés egy kiterjesztett értelmű információgyűjtési, -rendezési, -tárolási és feldolgozási folyamatnak is tekinthető. Az irányítás részei ugyanis: a tervezés, a döntés, az utasítás, a végrehajtás, az ellenőrzés, mind olyan tevékenységekből állnak, amelyek vagy információra támaszkodnak, vagy pedig információt közvetítenek. Különösen nagy jelentősége van nálunk most e tény felismerésének, amikor a gazdaságirányítást egy erősen decentralizált öngazgatási gazdálkodási modellben kell megvalósítani és fejleszteni. A központi utasítások helyett a jövedelmi viszonyokon alapuló gazdasági kapcsolatok működésével kell lebonyolítani a gazdálkodási folyamatokat. Ez természetesen feltételezi a gazdálkodó egységek közös célkitűzéseit és érdekeit. A közös célok és érdekek azonban nem adódnak maguktól, és nem következnek a szervezeti formákból, hanem azok azonosítása és megfogalmazása egy jól működő információrendszert feltételez,

Öngazgatású társadalmi tervezési rendszerünk jelenleg az egységes tervezési metodológia kötelező minimális mutatószámrendszeréből meríti információit, azonban ma már nyilvánvaló, hogy ez az információbázis csak a tervezés bizonyos szakaszaiban (érdekegyeztetés, öngazgatási megegyezések és társadalmi megállapodások előkészítése) tudja a tervező munka információigényének részét nyújtani. A tervek és tervdokumentumok alapján szükséges döntéshozatalhoz már nincs megfelelő információalap. Külön gondot okoz a tervmegvalósítás kísérésének információszükséglete. Törvényes kötelezettségünk ugyanis a tervek mellett kísérni és ellenőrizni az öngazgatási megegyezésekből és társadalmi megállapodásokból eredő feladatok teljesítését. Tudjuk ugyanis, hogy a középtávú tervek alapjairól megkötött öngazgatási megegyezésekben és társadalmi megállapodásokban fogalmazták meg a tervezés hordozói mind a közös célokat és célkitűzéseket, mind azokat a közös érdekeket, amelyeket a tervszerű fejlesztés során a nagyobb jövedelem érdekében együttes erő-

vel akarnak megvalósítani. Ennek a nagyon bonyolult munkának hatékonyságát csak úgy biztosíthatjuk — és ez az öngazgatási társadalmi tervezés rendszerének hatékonyságát is jelenti, ha olyan információrendszert építünk ki, amely a tervmegvalósításhoz szükséges döntéshozatalt megfelelő mennyiségű és minőségű információval látja el.

Gyakran tapasztaljuk, hogy bizonyos információrendszerek hiányát az egyes tervező szervek úgy próbálják pótolni, hogy óriás mennyiségű, sokszor csak szükségesnek vélt információt gyűjtenek be, terhelve ezzel a társult munka szakszolgálatát; szinte „üres járatot” idéznek elő az aránylag nagy mennyiségű élő munka és anyagi erőforrás lekötésével. Ezzel a „túlbuzgó” információgyűjtéssel és adathalmazással pedig téves irányba terelhetik a döntéshozatalt, és a tévedések csak nagy késéssel észlelhetők, mikor a téves irányú vagy ütemű fejlesztés más jelentős károkat okoz. Ezért szorgalmazunk egy olyan információrendszert, amely a tervszerű gazdálkodáshoz csak megfelelő mennyiségű, de mindenképpen szükséges minőségű információt szolgáltat.

A tervező munkát tehát úgy jellemezhetnénk, mint egy információfeldolgozási folyamatot. Ez a munka az információ „nyersanyagát” feldolgozva olyan „terméket” bocsát ki, amely nem más, mint a jövő képe, valamint a jövő tudatos alakítását célzó cselekvési programokra vonatkozó, a gazdálkodó egységek önálló döntéseinek orientálására szolgáló információk összessége. Tervezésünk jelenleg több információ-alrendszer anyagát használja, dolgozza fel. Legrendezettebbnek mondhatnánk a statisztika információ rendszerének és az öngazgatási társadalmi tervezés rendszerének viszonyát. Meg kell állapítanunk, hogy a tervezés jellegére kihat a statisztika fejlettsége. A tervezés ösztönzi a statisztikai információrendszer fejlődését, mivel a tervezés fokozza az igényt a feldolgozott információk, elemzések iránt. A tervezés és a statisztika szoros kapcsolata mellett sajátos funkciójuk objektív különbségeket is jelent, s ezért természetes, hogy a népgazdasági tervezés más információ-alrendszerekre is támaszkodik. A statisztikai információ a tervezési információszükségletnek egy részét adja. Jelentőségét növeli, hogy a statisztikai információ nagy szerepet játszik a makroökonómiai folyamatok tervezésében, valamint a konkrét fejlesztési döntések előkészítésében. Növekvő szerepe van ezeknek az információknak a társadalmi-gazdasági prioritások kiválasztásában, a gazdaságirányítás hatásainak mérésében. A statisztika és a népgazdasági tervezés fogalmi rendszerének összehangoltsága az új öngazgatási tervezési rendszerben sokat javult, és ez különösen fontos a tervek megvalósításának kísérésében.

Nem ilyen egyértelműen összehangolt fogalmi rendszer az információ másik alrendszere a társadalmi könyvviteli szolgálat pénzügyi információrendszere esetében. Az ugyanis inkább a pénzügyi folyamatok formai ellenőrzésének szükségleteit elégíti ki. Így a vállalati számvitel mint információszállító sem elégíti ki a tervezés információigényeit. Az átlagokhoz való viszony kimutatásával, valamint a gazdálkodó egységek egy-

máshoz való hasonlításával ez az információ-alrendszer gyakran eltávolítja a tervező munkát a gazdasági folyamatok lényeges kérdéseitől.

Szólni kell természetesen ennek az információ-alrendszernek az előnyéről is, amivel növeli a tervező munka hatékonyságát. Ez pedig az információszállítás ideje. Jó műszaki-technikai bázisra támaszkodva ugyanis (számítógépes adatfeldolgozás) a társadalmi könyvviteli szolgálat információi a lehető legrövidebb időn belül a gazdálkodási egységek és a döntéshozók rendelkezésére állnak, ami tudvalevően nagy fontosságú a gazdálkodási folyamatok irányításában.

Az elmondottakból magától értetődőnek tűnik, hogy ezt az információ-alrendszert tovább kell fejleszteni, hogy mind jobban megfeleljen a tervezés és gazdaságirányítás követelményeinek. Mivel öngazgatási tervezési rendszerünk lényegében a társult munka tervezési cselekményein alapul, így még egy — most erőteljes fejlődésnek indult — információ-rendszerről kell szólnunk, amely nagyban befolyásolja a tervező munka hatékonyságát.

Mint már említettük, a középtávú tervek elfogadását megelőzi egy egész sor tervdokumentum kidolgozása. Ezek közül a jövőalakítás szempontjából legjelentősebbek a középtávú terv alapjairól szóló öngazgatási megegyezés és a középtávú terv alapjairól szóló társadalmi megállapodás. Igaz, hogy az első tervdokumentumot majdnem kizárólag gazdálkodási egységek írják alá, kötik meg — így hát főleg a munkaszervezetek tervei nyerne számszerúsítést, de gyakorlatilag a társadalmi-politikai közösségek (pl. községek) tervei sem lehetnek ellentétben ezeknek a megegyezéseknek a tételeivel. A makroökonómiai szintű tervek kidolgozásában különleges szerepe van a társadalmi megállapodásoknak, amelyeket a középtávú terv alapjairól kötöttek meg. Itt jut kifejezésre a tervezés és a vállalati információrendszer viszonya. Mivel a társadalmi megállapodások végrehajtói, megvalósítói a társultmunka-szervezetek, így a legtöbb idevonatkozó információt ezeknek a munkaszervezeteknek az információrendszere képes szállítani.

A tervezés szempontjából nagy fogyatékossgként könyvelhető el az, hogy eddig nem sikerült kifejleszteni és elfogadtatni egy egységes vállalati információrendszer modelljét, amely kielégítené mind a munkaszervezeti tervezés, mind pedig a népgazdasági tervezés információigényeit. Csökkenti az információellátás hatékonyságát az is, hogy a sokféle gyártmányú számítógép többféle szállítótól is származik, akik üzleti céljaiktól vezérelve különféle programokat adtak el munkaszervezeteinknek, és ennek következtében megtörténik, hogy ugyanazon megegyezés vagy megállapodás aláírói más-más módon és felvételezéssel készült információkat szolgáltatnak, s így csak újabb költségek és munka árán lehet kialakítani az öngazgatási megegyezés vagy társadalmi megállapodás megvalósításának képét.

A munkaszervezeti tervezés a népgazdasági tervezés szerves része, mondhatnánk, alapja. Így a munkaszervezet információrendszerével szemben olyan követelményeket támasztunk, amelyek maradéktalanul kielé-

gítik a tervezés igényeit. Természetesen ezek az igények nem hathatnak károsan a munkaszervezet egyéb funkcióinak megvalósulására. Egy olyan vállalati információrendszert szorgalmazunk a tervezés- és tervmegvalósítás szempontjából, amely:

— új és több szintű információt szolgáltat a

a) vállalati piac és termékpolitika megalapozásához: a vállalati teljesítmény piaci megítélésében a termék és mindenfajta vevőszolgálat együttes értékelése, konkurrenciaelemzés, a vállalati kínálat sokoldalú és perspektivikus vizsgálata;

b) a vállalati munka hatékonyságát befolyásoló tényezők részletes és perspektivikus elemzéséhez: a teljesítmény, költségek és vállalati erőforrások komplex vizsgálata, a gazdasági-társadalmi környezet igényei és a vállalati teljesítmény közötti összhang, a vállalati gazdálkodás erős és gyenge pontjainak feltárása;

c) a népgazdaság általános helyzetének és a munkaszervezet gazdálkodási szintjének, célkitűzéseinek és eredményeinek együttes vizsgálatához: az erőforrások kihasználásának színvonala, a fejlődés üteme és alkalmazkodó képessége;

d) a munkaszervezet jövedelmi kapcsolatának fejlesztéséhez; közös összárbevétel megvalósítása és elosztása, közös jövedelem megvalósítása és felhasználása, az öngazgatási megegyezésekben és társadalmi megállapodásokban meghatározott közös fejlesztési programok megvalósítására.

Tartalmi szempontból szükségesnek tartjuk olyan vállalati információrendszer kiépítését, amely kielégíti a megnövekedett és új minőségű igényeket a következő területeken:

a) biztosítja az árrendszer munkaszervezeti alkalmazásához a szükséges információkat (mind a hat árképző kritériumhoz, amelyeket az ártörvény előírányoz; megfelelő információs alapot nyújt a tervezésben alkalmazott árprognózisokhoz;

b) biztosítja a vállalati döntések megalapozásához szükséges külpiazi információkat (nyersanyag, félkész- és késztermék világpiaci forgalma és áralakulásának komplex elemzése);

c) a társult munkaszervezeti szintű teljesítmények (termék és szolgáltatások) és a szükséges ráfordítások költséginformációinak biztosítása.

A munkaszervezeti szintű információrendszer fejlesztésének vannak bizonyos előfeltételei, valamint gazdaságosságának is megvannak a maga határai, amit figyelembe kell vennünk mind az információrendszer tervezésénél, mind annak a tervezési munka során történő felhasználásánál. Feltétlenül szükséges megteremteni és növelni az alapbizonylatok pontosságát és megbízhatóságát. Biztosítani kell az alapinformációk sokoldalú felhasználását és azoknak a jelenlegi nyilvántartásból nyerhetőségét, vagyis kerülni az új nyilvántartás bevezetését vagy a meglevő bővítését.

Szükséges biztosítani a jelentéseknek, értékeléseknek a felhasználó szükségleteihez és ismereteihez való alakítását mind a forma, mind a tartalom (részletesség) és a szaknyelv szempontjából. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a munkástanács vagy annak szervei összetétel

szempontjából nem csak szakemberekből állnak. Nagyon fontos szempont az információrendszer kiépítésénél az összekapcsolt gazdasági egységek információrendszerének kölcsönös összefüggése (munkaszervezeten belül, az újratermelési körök szintjén, pl. az egyes vertikumokon belül és azok között is).

Az új tervezési rendszer alkalmazása során nyilvánvalóvá vált, hogy a tartalmilag különféle információkat (statisztika, társadalmi könyvviteli szolgálat, számvitel stb.) valamelyest egységes rendszerben kell megszervezni, s ennek az egységes gazdasági információrendszernek a szabályozását és fejlesztését kiemelt feladatként kell kezelni. Mivel a népgazdasági tervezés a társult munka alapszervezetétől a legmagasabb makroökonomiai szintig felöleli a gazdasági folyamatok tervezésének és megvalósításának problémáit, így ennek az egységes gazdasági információrendszernek az öngazgatási társadalmi tervezés rendszerébe is be kellene épülnie. Ez lehetővé tenné mind a több szétű információáramlás zavartalan lebonyolítását, mind azok felhasználását a tervezés és a gazdálkodás minden szintjén.

A tervgazdálkodás eddigi története folyamán a tervezés középpontjában elsősorban a gazdaság jövőbeli képének és a megfelelő cselekvési programnak a kialakítása: a népgazdasági tervezés állt. Már ma is, de a jövőben még inkább mind nagyobb szerepet fog kapni a társadalmi, sőt a politikai tervezés is. Nem terjedhet ki azonban e dolgozat az említett tervezések információrendszerére is, egyelőre megelégszünk az új öngazgatási társadalmi tervezés információrendszerének, illetve néhány felsorolt problémájának vizsgálatával.

Az információ tervezést gátló problémáinak feltárásához s a problémák átfogó megoldását célzó javaslat kidolgozásához szükséges, hogy világos és áttekinthető képünk legyen az információrendszerként kezelt öngazgatási társadalmi tervezés rendszeréről. Mivel a valóságot teljes bonyolultságában sem leírni, sem kezelni nem tudjuk, így olyan kép kialakítására törekszünk, amely a meghatározó jelentőségű vonásokat emeli ki, vagyis a már elmondottak alapján megpróbáljuk felvázolni az öngazgatási tervezési rendszer információrendszerének szerintünk működőképes modelljét.

Az öngazgatási társadalmi tervezés információrendszerét nem szabad azonosítani a tervezés szerveivel és hordozóival (sem a Szövetségi Tervintézzettel, sem a többi tervszolgálattal). Ugyanis, számos más szerv is hajt végre a tervezéssel kapcsolatos feladatot (Társadalmi Könyvviteli Szolgálat). Mint minden rendszer, ez az információrendszer is több alrendszerből s azok elemeiből áll. Ezeket az alrendszereket outputjukkal jellemezhetjük.

Elsőként a tervkészítési alrendszerrel foglalkozunk. Ennek az outputját azon információk összessége képezi, amelyek a társadalom jövőbeli képére, valamint a gazdasági és társadalmi jelenségek és folyamatok bizonyos körének alakulására vonatkoznak. Már maga a tény, hogy egy gazdálkodó egység több öngazgatási megegyezést köt a középtávú terv

alapjairól, s hogy ugyanígy a társadalmi-politikai közösségek is több társadalmi megállapodást kötnek, növeli mind az információáramlás gyakoriságát, mind az információ tömegét.

A tervekészítési alrendszer két nagy feladatot hivatott teljesíteni. Az egyik feladatcsoport outputját olyan információk alkotják, amelyek valamely gazdasági, társadalmi jelenség vagy folyamat meghatározott gazdasági vagy társadalmi-politikai célkitűzések eléréséhez szükségesnek ítélt alakulására vonatkoznak.

A másik feladatcsoport outputját olyan információk alkotják, amelyek valamely gazdasági, társadalmi jelenség bizonyos feltételek mellett várható alakulására vonatkoznak.

Ez utóbbi alrendszer outputját azok az információk képezik, amelyek megszabják a tervekészítő alrendszernek mint „termelő folyamatnak” a működését: egyrészt hogy a tervekészítő alrendszer elemei milyen logikai és időrendi sorrendben kapcsolódjanak egymáshoz, másrészt, hogy magukon az elemeken belül milyen műveletek elvégzésére kerüljön sor és hogyan. Ennek az alrendszernek terméke a tervekészítés programja, amelyet egyébként a társadalmi tervezésről szóló törvénnyel minden tervhordozó részére kötelezővé tettünk. Ezt az alrendszert a termékéről programkészítő alrendszernek nevezzük. A programkészítési alrendszer feladatcsoportjai a következők:

Elemzési feladatok, amelyekkel az elmúlt tervidőszak gazdasági fejlődésével kapcsolatos tapasztalatok feltárására törekszünk, majd a kialakult helyzetet a tervezett célokkal, irányokkal és ütemmel egybevetjük. Ezek az elemzési feladatok az egységes tervezési metodológia rendelkezései szerint készülnek.

Metodikai feladatok, amelyek annak meghatározását szolgálják, hogy a tervmunka során milyen gazdasági jelenségek szükséges és várható alakulását, valamint összefüggéseit kell megállapítani; melyek legyenek a tervezés szakaszai, és milyen legyen a tervezési feladatok egymás közötti kapcsolata e szakaszok során; milyen módszereket alkalmazzanak a feladatok végrehajtása során. Ezek nem előírást jelentenek, hanem az optimális tervezési gyakorlat kiválasztását. A szervezési feladatok arra vonatkoznak, hogy kik és mikor hajtsanak végre bizonyos feladatokat.

A harmadik alrendszer outputját azok az információk képezik, amelyek egyrészt a tervekészítési és programkészítési alrendszer nyersanyagát szolgáltatják, másrészt összekötik a tervezési információrendszer különböző elemeit, részrendszereit. Ez az alrendszer teremti meg tehát a környezet és a tervezési információrendszer többi alrendszerei közötti kapcsolatot. Ezt az alrendszert tervezési információellátó alrendszernek nevezzük. Ebben az alrendszerben feldolgozási feladatokról, konvertálási feladatokról, illetve ha az output mind kódjában, mind pedig tartalmában megegyezik az inputtal, akkor tárolási feladatokról beszélünk.

A negyedik alrendszert ugyan tervezésirányító alrendszernek szokás nevezni, de itt, tervezési rendszerünkben eredő sajátosságként inkább a koordináló funkciót emelnénk ki. Különösen a középtávú tervek alap-

jairól kötendő öngazgatási megegyezések és társadalmi megállapodások kidolgozásának és egyeztetésének szakaszában nagyon fontos ez a funkció, amely nagymértékben hozzájárulhat a közös célkitűzések és érdekek azonosításához és számszerű megfogalmazásához. Az ezekről szóló információk fogalomrendszerének tökéletesítése éppen folyamatban levő feladat.

Mint említettük, nem a teljesség igényével íródott e dolgozat. Az elkezdett tanulmányozás és kutatás tehát arra kötelez, hogy a jövőben ismertessük azoknak az információproblémáknak az elemzését, amelyek gondot okoznak a tervekészítés során, csökkentik a hatékonyságot, valamint akadályozzák az egyes alrendszerek továbbfejlesztését. Ugyancsak érintenünk kell majd a tervmunka információellátásának számítástechnikai kérdéseit, és végül a környezet és a népgazdasági tervezési rendszer kapcsolatának tökéletesítését.

Rezime

Neki problemi informacionog sistema samoupravnog društvenog planiranja

Ova studija predstavlja početak prvog svodnog prikazivanja problematike izgradnje informacionog sistema samoupravnog društvenog planiranja na mađarskom jeziku. S obzirom da odgovarajuća stručna literatura — za sada — nije se mnogo bavila ovom problematikom, ovaj rad će poslužiti kao pouzdan orijentir svim stručnim ljudima koji žele da izgrade ili barem istražuju informacioni sistem samoupravnog društvenog planiranja. Autor vezuje svoje izlaganje za funkcionisanje sistema planiranja narodne privrede, ali iz teksta, naročito kada se govori o podsistemima, jasno je da rad mogu koristiti i stručni radnici iz prakse planiranja i programiranja u udruženom radu.

Na početku studije daje se osvrt na pojam informacije zatim informacionog sistema. Zalaganje za izgradnju jednog efikasnog, funkcionirajućeg informacionog sistema autor opravdava s tvrdnjom da prednosti sistema samoupravnog društvenog planiranja možemo realizovati samo ako kompleksno osavremenjavamo rad u planiranju, a za to je neophodna izgradnja jednog savremenog, samoućeećeg informacionog sistema.

Uz isticanje da je savremeno planiranje sve više okrenuto kompleksnom društvenom planiranju tj. pored privrednog planiranja odgovarajuća je zastupljenost planiranja razvoja društva pa i tzv. političko planiranje, ipak se u studiji naglasak stavlja na izgradnju informacionog sistema u privrednom planiranju, jer je tehnička baza tog budućeg informacionog sistema razvijenija u privrednim radnim organizacijama.

U centru pažnje pri izgradnji informacionog sistema samoupravnog društvenog planiranja nisu ovom prilikom tokovi materijalne proizvodnje nego sistema upravljanja društvenom privredom počev od osnovne organizacije udruženog rada pa sve do federacije.

U radu se otkrivaju oni problemi informatike koji smanjuju efikasnost rada na pripremi, izradi, donošenju i izvršenju plana. Posebno se ukazuje na slo-

ženost procesa samoupravnog sporazumevanja i dogovaranja o osnovama plana, i u tome na problem identifikacije zajedničkih ciljeva i interesa. Naime, praćenje izvršenja obaveza i zadataka iz samoupravnih sporazuma i društvenih dogovora moguće je obezbediti ako se utvrđuju prave informacije i pravi nosioci za pojedine kategorije i planske obaveze.

Kad na izradi planova se tretira kao proces obrade informacija, koji proces na kraju isporučiti usklađeni plan kao svoj „proizvod“. Daje se u studiji osvrta na funkcionisanje postojećih informacionih sistema koje sada koristi privredno planiranje. Na kraju se prikazuje jedan mogući model informacionog sistema samoupravnog društvenog planiranja sa onim podsistemima čije funkcionisanje je neophodno za društveno planiranje.

Resumee

Etliche Probleme des Informationssystems der selbstverwalterischen Planung

Diese Abhandlung ist als erster Anfang der umfassenden Vorstellung der Problematik des Ausbaues des Informationssystems der sozialistischen selbstverwalterischen Planung in ungarischer Sprache aufzufassen. Da sich die Fachliteratur — bis jetzt — nicht viel mit dieser Problematik befasst hat, wird diese Arbeit als verlässiger Wegweiser allen Fachleuten dienen, die das Informationssystem der selbstverwalterischen gesellschaftlichen Planung bearbeiten, oder wenigstens untersuchen wollen. Der Verfasser bindet seine Ausführungen zur Funktionierung der Planung der Volkswirtschaft, aber aus dem Text — besonders wenn die Rede von Teilsysteme ist — wird es klar, dass diese Arbeit auch von den Facharbeitern aus der Praxis der Planung und Programmierung in den Organisationen der vereinigten Arbeit gebraucht werden kann.

Am Anfang der Abhandlung wird auf den Begriff der Information und des Informationssystems hingewiesen. Der Verfasser berechtigt seinen Einsatz für die Ausarbeitung eines effektiven gut funktionierenden Systems der selbstverwalterischen gesellschaftlichen Planung, nur durch die vollkommene Modernisierung der Planungsarbeit durchführen können und dazu ist die Ausarbeitung eines modernen autodidaktischen Informationssystems, unbedingt nötig.

Es wird unterstrichen, dass die heutige Planung, je mehr der vollkommenen gesellschaftlichen Planung zugeführt wird, in dem sie neben der wirtschaftlichen Planung auch die gesellschaftliche, Entwicklung plant, d. h. die sogenannte politische Planung enthält, jedoch ist in der Abhandlung besonders dem Ausbau des Informationssystems der Wirtschaftsplanung Nachdruck gegeben, da die technische Base dieses zukünftigen Informationssystems in den Organisationen der vereinigten Arbeit, festgelegt ist.

Im Mittelpunkt der Achtung, bei dem Ausbau des Informationssystems der selbstverwalterischen gesellschaftlichen Planung, ist in dieser Gelegenheit nicht der Lauf der materiellen Produktion, sondern das System der Direktion der gesellschaftlichen Wirtschaft angefangen von der Grundorganisation der vereinigten Arbeit, bis zur Federation.

In der Abhandlung, werden die Probleme der Informatik entdeckt, die die Effektivität der Arbeit an der Vorbereitung, Durchführung, Annahme und bei

der Ausführung der Pläne vorkommen. Es wird zuerst auf die Kompliziertheit der selbstverwalterischen Besprechungen und Vereinbarungen über die Grundlagen der Pläne hingewiesen, und dabei das Problem der Identifikation der gemeinsamen Ziele und Interessen unterstrichen. Das Betrachten der Durchführung der Pflichten und Aufgaben, aus den selbstverwalterischen Besprechungen und gesellschaftlichen Vereinbarungen sind nämlich nur möglich wenn man die richtige Information und die richtigen Träger der einzelnen Aufgaben und der einzelnen Kategorien der Verpflichtungen, feststellt.

Die Arbeit, an der Ausarbeitung der Pläne, ist ein Prozess der Bearbeitung von Informationen und zeigt am Ende den Plan, als ihr eigenes Produkt. In der Studie, wird auf die Funktionierung der bestehenden Informationssystemen, die heute in der Planierung gebraucht werden, hingewiesen. Zuletzt wird ein mögliches Modell des Informationssystems der selbstverwalterischen Planierung, mit allen Teilsystemen, die unbedingt dazu nötig sind, vorgelegt.